

Nr 268.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av § 1 mom. 2 i förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrivning; given Stockholms slott den 14 mars 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om ändrad lydelse av § 1 mom. 2 i förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrivning.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

G U S T A F.

F. V. Thorsson.

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av § 1 mom. 2 i förordningen den 6 augusti 1894
angående mantalsskrivning.

Härigenom förordnas, att § 1 mom. 2 i förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrivning erhåller följande ändrade lydelse:

§ 1.

Mom. 2. Mantalsskrivningen förrättas å landet och med nedan angivet undantag i stad, där magistrat ej finnes, av häreldsskrivaren. Prövas på grund av fögderiets utsträckning eller folkmängd häreldsskrivaren icke kunna inom föreskriven tid medhinna mantalsskrivningen inom fögderiets samtliga distrikt, äger Konungens befallningshavande förordna landsfiskal eller annan lämplig person att verkställa själva mantalsskrivningsförrättningen i ett eller flera distrikt. Bestämmelser om sådan särskild mantalsskrivningsförrättares rätt till ersättning för uppdragets utförande meddelas av Konungen.

I stad där magistrat finnes, verkställs mantalsskrivningen under magistratens tillsyn av den tjänsteman, vilken debiteringen av kronoutskylderna åligger eller till vars befattning förrättningen enligt särskilt meddelade föreskrifter hör.

Konungen må på framställning av stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan i stad, där magistrat ej finnes men där i avseende å debitering, uppbörd och redovisning av kronoutskylder i tillämpliga delar skall gälla vad i fråga om stad med magistrat är stadgat, förordna, att för

sådan stad jämväl vad i denna förordning sägs med avseende å stad med magistrat skall äga motsvarande tillämpning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1920.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1919.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
friherre PALMSTIERNA,
UNDÉN,
THORSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för civildepartementet anförde chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson:

Chefen för civildepartementet har den 21 februari 1919 i statsrådet anmält det betänkande med förslag angående magistratsförvaltningens ordnande i städer under landsrätt, som den 22 december 1917 avgivits av inom civildepartementet därtill förordnade sakkunniga; och har Kungl. Maj:t i anledning härav berörda den 21 februari 1919 beslutat förelägga riksdagen förslag till lag om ändrad lydelse av §§ 54 och 56 i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862.

Såsom nämnde departementschef anført, förutsätter den ordning för landsrättsstädernas förvaltning, som Kungl. Maj:t med nyss angivna lagändringar avser att möjliggöra, i visst fall även ändring i mantalskrivningsförordningen, varom det torde ankomma å mig att framlägga förslag. Jag tillåter mig nu att till behandling upptaga denna fråga.

I anslutning till berörda betänkande har chefen för civildepartementet framhållit, hurusom i större städer under landsrätt behov kan förefinnas av eget mantalsskrivningsväsen och egen uppbördsförvaltning eller med andra ord, av en utbrytning ur landets fögderiförvaltning och ett likställande i förevarande hänseenden med magistratsstäderna. De betydande lokala intressen, som äro knutna till mantalsskrivningsförrättningen, berörande, utom debitering, uppbörd och indrivning av kronoutskylder och andra avgifter, bland annat jämväl kommunens eget skatteväsen, upprättande av politisk och numera även av kommunal röstlängd, kunna väl motivera landsrättsstadens önskan att i likhet med magistratsstad genom egna myndigheter få ombesörja hithörande förrättningar. Och när staden uppnått den bärkraft, att den kan tillfredsställande avlöna härför erforderliga tjänstebiträden, torde ej heller något skäl föreligga att förvägra staden en dylik likställighet med magistratsstäderna.

I nyss omförmälda betänkande hade ifrågasatts, att en dylik utbrytning skulle ske på sådant sätt, att stadsstyrelsen i vederbörande stad benämndes magistrat i stället för stadsstyrelse, att styrelsen i samband härmed förstärktes med en lagfaren rådman utom de två förutvarande icke lagfarne, samt att kronokassörsbefattning inrättades. Tydligt skulle det avsedda syftet härmed på ett enkelt sätt hava vunnits och några särskilda ändringar av mantalsskrivnings- och uppbördsväsendet berörande författningar varit överflödiga. Såsom chefen för civildepartementet emellertid visat, är denna väg näppeligen framkomlig, då begreppet magistrat i hävdvunnet språkbruk är nära förbundet med begreppet stadsdomstol och till följd därav, med den av de sakkunniga föreslagna ändringen, betydande svårigheter kunde uppstå vid tillämpningen av vissa lagar och författningar. Det är därför nödvändigt, att stadens styrelse i stad under landsrätt benämnes stadsstyrelse, även i det fall då staden har egen uppbördsförvaltning. Då emellertid stad utan magistrat enligt hithörande författningar alltid skall räknas till landet, måste bestämmelser meddelas, som i särskilda undantagsfall möjliggöra en utbrytning. Att härvid närmare angiva de omständigheter, som vid prövningen av dylikt ärende böra beaktas, torde så mycket mindre vara erforderligt, som en utbrytning ur landets fögderiförvaltning förutsätter, att staden även i utsökningshänseende är eller varder likställd med stad med egen jurisdiktion, och den stadsstyrelse, som i sådant avseende befinnes äga de nödiga kvalifikationerna, uppenbarligen erbjuder tillräcklig trygghet även i fråga om uppbörds- och mantalsskrivningsärendenas behöriga handläggning. Att förutsättningen

för vinnande av självständighet i nu angivna hänseenden i regeln bör anses vara, att stadsstyrelsen äger två lagfarna ledamöter, och att kronokassörstjänst inrättas, framgår av det utkast till reglemente för sådan stadsstyrelse, som av chefen för civildepartementet framlagts.

Den ändring i mantalsskrivningsförordningen, som landsrättsstads likställande med magistratsstad i fråga om mantalsskrivningen betingar, sammanhänger nära med en motsvarande ändring av uppbördsreglementet, alldenstund ju mantalsskrivningen förrättas av den tjänsteman, som verkställer debiteringen av kronoutskylderna. I uppbördsreglementets § 1, enligt vilken stad, där magistrat ej finnes, skall i avseende å kronoppbördsväsendet räknas till landet, bör följaktligen införas ett tillägg av det innehåll, att, där Kungl. Maj:t på framställning av stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan så förordnar, skall vad i uppbördsreglementet stadgas i fråga om stad med magistrat äga motsvarande tillämpning med avseende å stad, där magistrat ej finnes.

Ett sådant förordnande kan emellertid, med hänsyn till det nyss anmärkta nära sambandet mellan kronoppbördsväsendet och mantalsskrivningen, allenast ifrågakomma jämte en samtidig utbrytning av staden även i det senare hänseendet. Detta påkallar en motsvarande ändring av mantalsskrivningsförordningen. Enligt andra momentet av dess första paragraf skall mantalsskrivningen å landet och i stad, där magistrat ej finnes, förrättas av häradsskrivaren. Till detta moment torde böra fogas ett tillägg av sådant innehåll, att Kungl. Maj:t må på framställning av stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan i stad, där magistrat ej finnes, men där i avseende å debitering, uppbörd och redovisning av kronoutskylder i tillämpliga delar skall gälla vad i fråga om stad med magistrat är stadgat, förordna, att för sådan stad jämväl vad i mantalsskrivningsförordningen sägs med avseende å stad med magistrat skall äga motsvarande tillämpning. Inrättande av egen uppbördsförvaltning bör givetvis, såsom redan anmärkts, blott ifrågakomma i det fall, att staden är beredd att ikläda sig de ökade kostnader för stadsstyrelsen, som därmed kunna vara förenade.

En nödvändig förutsättning för inrättande av egen uppbördsförvaltning i stad under landsrätt, är, såsom förut framhållits, vidare, att staden samtidigt i utsokningshänseende likställes med stad med egen jurisdiktion, då den stadgade ordningen för utskyldernas uppbörd och indrivning i stad med egen uppbördsförvaltning är grundad på att detta sker genom en och samma myndighet eller under en och samma myndighets tillsyn. Förslag om den ändring av utsokningslagen, som är nödvändig för att stadsstyrelsen eller viss ledamot av densamma skall kunna bliva överexekutor, framlägges av chefen för justitiedepartementet,

I fråga om de ändringar av uppbördsreglementet och andra administrativa författningar, som det av mig förordade tillägget till mantalskrivningsförordningen kan påkalla, skall jag tillåta mig att framdeles återkomma.

Sedan föredragande departementschefen därefter uppläst ett i enlighet med ovan angivna grunder avfattat förslag till förordning om ändrad lydelse av § 1 mom. 2 i förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrivning, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att antaga nämnda förslag.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition till riksdagen avlätas av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Birger Looström.
